

Austrija išče zaščito pred hitlerizmom, če bi se zgodilo, da opeša Italija

Informirani krogi trdijo, da bo zvezni kancler dr. Schuschnigg, ki ga bo sprejel ministrski predsednik dr. Hodža in seveda tudi predsednik republike dr. Beneš, to priliko porabil, da preuči možnost sodelovanja z državami Male zveze, kakor tudi za posredovanje češkoslovaške vlade pri zaveznikih vladah v Jugoslaviji in Rumuniji. Obisk avstrijskega kanclerja v Pragi odpira ob začetku leta zelo zanimivo poglavje v srednjeevropski zunanji politiki.

pori, da se omeji oboroževanje na morju v teku
tolikih let niso dovedli do večjega uspeha.

ciji pod vtisom pisanja desničarskega časopisa, da države Male zveze silijo v vedno hujše sankcije, predlagali, naj se zniža francoski izvoz iz teh držav, da pa francoska vlada tega predloga ni sprejela v presojo. Gotovo je, da bi se tudi francosko javno mnenje, ki je navdušeno za Jugoslavijo, uprlo odločitvi, ki naj bi zadela ravno Jugoslavijo in to v trenutku hude gospodarske stiske in ko Jugoslavija s takimi žrtvami izvaja svoje mednarodne obveznosti, ki so bile od 50 narodov sklenjene v Ženevi. Belgrajski gospodarski krogi pričakujejo, da bodo merodajne oblasti v tej zadevi dale kmalu pojasnila, da se razburjenje polože in da bi se ne ustvarilo nerazpoloženje, ki ga gotovi agenti komaj pričakujejo, da bi ga izrabili za svojo propagando.

Neguševa garda pa ima nalog, da osvoji Makalo

Svet drvi neizogibno v nov pokolj

Urade verujejo v meč...

Mir sveta in dobra volja med narodi ovira, torej z ozirom na to, samo 10 ali 15% prebivalstva sveta. To je razlog, zaradi katerega doslej ni uspelo znižati oboroževanja, temveč se obratno veliki meri povečuje oboroževanje na suhem in v zraku. To je obenem tudi vzrok za to, zakaj n

Savet bi zonet posredoval

Radi odločnega stališča angleške vlade in britanskega javnega mnenja, ki ni nič odjenjalo, svojem nerazpoloženju proti Italiji, je sedaj Lavalu nemogoče, da bi se osebno angžiriral v posredovalne akcije v korist Italije. Doznava pa se, da bo formalno vloge posredovanja prevzela v Društvu narodov odslej Belgija, kar si lahko razlagamo s sorodstvenimi vezevami, ki jih ima belgijski dvor z italijanskimi in z dvakratnim obiskom belgijskega kralja v Londonu.

Dve struji v Angliji

London, 3. jan. AA. Po dosedanjih ukrepih namerava zunanji minister Eden osebno sodelovati na seji seveda Društva narodov, ki je sklicana za 20. januar. Na seji bodo razpravljali o sankcijah v zvezi s skem vprašanju in o morebitni ponovitvi mirovnega poskusa. Današnji jutranjiki naglašajo, da sta v Londonu dve struji:

prva zastopa politiko zavlačevanja in se opira na to, da bodo dosedanje sankcije in slabe strateške razmere v Abesiniji same v doglednem času prekinile vojno,

druga pa je za takojšnjo prepoved izvoza petroleja, premoga, orožja in jekla, da s tem prepreči nadaljnjo vojno v Abesiniji.

Druge struje podpira zlasti opozicijsko časopisje. Po njenem mnenju zahteva bombardiranje poljske bolnišnice švedskega Rdečega križa pri Dolu takojšnje poostreitev sankcij s prepovedjo potrošnje.

»News Chronicle« je mnenja, da ratuna Italija zaradi različnih vojaških in finančnih težav s novimi mirovnimi predlogi. V tem oziru so znani tudi Lavalevi nadaljnji načrti. S tem v zvezi je odhod francoskega poslanika iz Rima v Pariz isprejem italijanskega poslanika v Parizu s strani Lavala. List omenja tudi poročila o posredovanju angleškega kralja v Veliki Britaniji v zvezi z novimi predlogi o rešitvi afriškega spora.

**Za Hauptmann
ne bo milesti**

Newyork, 3. januarja. Upravitelj kaznilnice v New Yerseyu je obvestil časnika, da o odredbah v zvezi z izvršitvijo smrtnih obsodbe nad Hauptmannom, ugrabiteljem in morilecem Lindberghovega sina, za slučaj, da sodni zbor, ki obravnava pomilostitve, ne bo ugodil obsojenčevi prošnji. Usmrtni, o kateri so vsi krogi prepričani, b. pripuščenih samo 18 časnika, ker in to samo meški. Hauptmannova žena je že izgubila vse nad na pomilostitev svojega moža ter se baje že pravilna na povratek domov v Nemčijo. Javljaj, tudi, da bodo še poslednjikrat poizkusili spravi iz obsojenca priznanje o zločinu, v katerem pr meru bi se tudi državni tožilec ne protivil pomilostitvi.

Dva milijona brezplačnih kosil

Cele armade jih je, ki v borbi za svoj obstoj in obstoj svoje družine ne zmagujejo več vsakdanjih bremen in klonejo. Neprestano srečavaš po ulicah ljudi, ki se kakor sence vlačijo od hiše do hiše, od ogla do ogla, ter prosijo za delo ali pa kar naravnost berajo. Najžalostnejši so primeri, ko sicer šele dvajsetletnemu fantu, vsemu v krupah ali dekletu, zavitem v najnujnejšo obleko, sije iz obraza že nekaka starostna izmučenost, ki jo je povzročilo že privajeno stradanje. Prepušeni samim sebi se vdajajo valovom življenja ter se z vsakim dnem globlje pogrezajo v propadlost, ki jo — obupancem — vsiljuje življenje in iz katere navadno ni povratka.

Tok življenja je prehitel, da bi navadni ljudje vse to opazili. Vsa siromak je za nas v največ slučajih le breme, ki se ga skušamo čim hitreje iznebiti. Tudi pri tem smo nekako poslovni: za nas je odločilno in dovolj, da plačujemo davke in smatramo, da so potem pač samo oblasti še tiste, ki naj se brigajo za ljudi, ki so človeški družbi v breme...

Niti približno pa se ne zavedamo, kaj bi bilo, če se ne bi našli ljudje, ki so spoznali vso šepavost, rekli bi, nekako preveč poslovne človeške družbe, ter se postavili v službo skrbi za one, ki so te skrbi najbolj potrebni. In tiho, od nikogar opazeno izvršujejo ti ljudje, za katere ima poslovni svet navadno le najnavadnejše ali celo manj vredne izraze, ogromno socialno delo, za katero ne iščejo hvale, marveč samo lastno notranje zadovoljstvo nad izvršenim dobrim delom. In baš radi tega, ker ti ljudje ne iščejo priznanja za sebe, ne bomo govorili o njih, temveč o njihovem delu.

Tudi ljubljanskim ulicam ter periferijskim domovom, ali bolje rečeno barakam, ni bilo priznane, da ne bi bili pozorišča žalostnih razmer, pod katerimi ječi toliko človeških bitij obel sploh in vseh starosti. Ljubljana v tem oziru gotovo ni na najzavirlivejšem mestu. Nasprotno pa moramo Ljubljani in Ljubljancem priznati, da je častno tudi število onih, ki posvečajo vse svoje moči za telesno in duševno oskrbovanje najbolj potrebnih.

Malo zgodovine

Organizirano karitativno delo se v Ljubljani začelo z ustanovitvijo stolne Vincencijeve konference in nato z ustanovitvijo družbe Sv. Vincencija Pavelskega. Družbo je ustanovilo sedem plemenitih mož, med njimi dr. Janez Gogala, ki je bil pozneje imenovan za ljubljanskega škofa, a je še pred nastopom pastirskega mesta umrl (1884). Ti moški so ustanovili Vincencijevo konferenco pri stolni cerkvi Sv. Nikolaja v Ljubljani in iz te matice so potem izšle druge konference v ljubljanski škofiji.

Ustanovitelji so si poleg običajnega dela v konferenci že takoj od začetka zastavili kot glavno nalogo, da ustanove zavetišča za ogroženo mladino v Ljubljani. Ta zamisel je v nadaljnjem razvoju poklicala v življenje Collegium Marianum, današnje

kuhinja, lahko vidi, kako neprestano prihajajo in odhajajo reveži: ne marjka tukaj matere, ki z otrokom v naročju čaka, kdaj se bodo odprla vrata, dalje vidiš tukaj ducate brezposelnih in sploh vse, ki si ne vedo pomagati na drug način. Zastli je številna mladina. Trenutno razdeljuje ta konferenca dnevno okrog 100 brezplačnih obedov. Vse

Pred kuhinjo: prihajajo...

Ljubljanske kuhinje pa razdelijo v celem letu povprečno le nekaj manj kot dva milijona brezplačnih kosil. Že samo to, četudi ne upoštevamo ostalih del, ki jih opravijo te konference tekom leta, je zadosten dokaz, kako ogromno delo te konference izvršujejo.

Sklepanje zakonov

Eno najzanimivejših del konference je, da te konference takorekoč dejansko sklepajo nekatere zakone. Pride n. pr. moški, ki

bi se rad poročil, pa nima sredstev za nabavo dokumentov, za plačilo pristojbin itd. Pa naredijo pri lazarišnih račun in oskrbijo vse dokumente, poročijo brezplačno, povrh pa pripravijo še malo gostijo. Tako je v Ljubljani in okolici nešteto srečnih družin, ki se hvaležno spominjajo Vincencijevih konferenc, brez katerih bi najbrž ne imeli lastnega družinskega ognjišča.

Nešteto je še načinov, kako delovni udi Vincencijevih konferenc delijo ubožnemu svetu dobroto. Tako n. pr. stalno obiskujejo bolne in v stiski se nahajajoče družine in jim pomagajo. Najbolj potrebnim revežem izdajajo živilske ali blagovne nakažnice, s katerimi lahko dotičnik potem dobi pri trgovcu za odgovarjajočo vrednost blaga ali živila. Potujočim ubožancem pomagajo bodisi z denarnimi bodisi z živili. Toliko opravilo dobrih del, da bi jih težko bilo vse naštet.

Trgovci, mesarji, obrtniki

Ti tvorijo v kronikah in poročilih Vincencijevih konferenc poglavje za sebe. Brez teh bi tudi delo konference moralo biti znatno omejeno. Reči moramo, da se baš pri teh stvareh vidi dobroto Ljubljane: Vrednost stvari, ki jih poklanjajo Vincencijevim konferencam trgovci, mesarji in obrtniki, presegajo mesečno tisoče dinarjev. Mnogo je tudi takih, ki ne samo, da nekatere stvari darujejo, marveč, da tudi ceno vsemu svojemu blagu, ki ga kupujejo Vincencijeve konference, znatno znižajo, največkrat na ali celo pod režijsko ceno.

Nikogar ni, ki bi zbral vse delo, ki ga opravlja ljubljanska organizirana karitativna akcija in serviral to delo javnosti v bučnih številkah. Tudi to je samo površen pogled v ogromno socialno delovanje konference, ki ni namenjen v hvalo delovnemu članstvu, ker ono hvale in priznanja ne išče, marveč njim in darovalcem v vzpodbudo.

Ljubljana preplavlja

Ljubljana, 4. jan. Pravi stari ljudje ne pomnijo tako zamazanega in zanikrnega vremena ob prvih dneh Novega leta kot letos. Neprestano dežuje ter je do davi v Ljubljani padlo že 55,9 mm dežja. Prav ogromne množine vode so se zlile. Dežuje pa po vsej Sloveniji. Posledica deževja je, da je začela Ljubljana naglo narasčati. Razliva se v gorenjem toku že čez bregove po travnikih in njivah. Kraji od Vrhnik nizdol proti Podpeči so že ogroženi, ker je tam Ljubljana poplavila že velik del sveta. Lipe in Orna vas se niso za enkrat v nevarnosti, pa tudi tu je Ljubljana dosegla že bregove in se je ponekod razlila. Gruberjev prekop je močno narasel. Stanje Ljubljane na Spici je 1,50 m nad normalo. Tako-

zvano poplavno ozemlje ob izlivu Ljubljane pri Zalogu je že popolnoma pod vodo. Ob izlivu Ljubljane je tudi Sava močno narasla in prestopila bregove. Pri Vevčah je stanje Ljubljane že 2 m nad normalo. Za enkrat Barjanom se ne preti hujša povodnjska nesreča. Tudi pritoki Ljubljane so do davi močno narasli. Hudournik Iška vlača se seboj na polja mnogo kamenja in peska. Ižica je prestopila bregove. Svet okoli Zelmlja in Skofelce je že pod vodo.

Vinski sejem in razstava v Ivanjkevih bo v torek, dne 7. januarja 1936.

Paberki z ulice

Pred menoj gresta dve 7-8 letni deklici. Prva prša drugo: »Ti, ali je tvoja mama še poročena?« — Prehitim gručo fantalino. Na uho ujamem te-le odlomke: »Al' smo ga zehčali! 16 litrov! Kar od mize je teklo.« — Krizal!

Kakšni so pogovori razvajenih in današnjih dorasajočih »bukfisev« — je dovolj znano. Vidim dva laka vzorca v živahni debati kar na javnem prostoru: »Jaz bi pa koj sprejela povabilo, če bi me nagovoril, da grem z jim na izlet.«

In dijaki? Vsebinsko razgovorov raznovrstna. Pri vseh dovolj krepka, zlasti če gre za šolske zadeve in rede iz šolskih predmetov. Eden se lakote pobaha, ko gre do mimo: »Prej sem imel vedno dobre rede, zdaj pa samo listi prekleli, zadostno!«

Drug prizer: »Bon jour — guten Tag!« — Odgovor na to nerazumljivo. Pozdravljenec gre in ponudi roko. Oddaleč ujamem samo še: »Primojduš, prekleto!« Sledi nemški razgovor.

Kaj je bilo navzkriž med dvema pasantoma in kaj je dalo povod za razburjenje, nisem mogel razbrati. A pravi, da bo stalo nekaj jurjev. B. se pa razkači: »Kaj pa gobec brišeš, prekleto presica! Ali boš ti plačal?«

»Glas ima Malka še šibak, v nastopu je še bojeva, Ja, veš, je pa vendarle vse kaj drugega, če nastopi laka-le čedna deklica, kakor pa stara škaltla.« (Pogovor treh poklicnih ali nepoklicnih kritikov na cesti.)

Blizu pajzela stoji delomrznjež, a tipična novodobna figura. V praksi ima že več drobitelj in nadleguje mimoidoče. Loli se tudi pisca teh vrstic, ki mu pa noče nič dati, ker mu je navedenjež dobro znan. Pride mimo gospa, pa jo ustavi, češ, da mu manjka še toliko in toliko, da si kupi... (Kaj — tega nisem mogel več razumeti.) Čez dobre pol ure se vrtam po istem trgu. Pred lokalom stoji omenjeni delomrznjež natrkan ko kanon, da se komaž še na nogah drži.

Kradel je vagonške zavese

Ljubljana, 4. januarja.

Železniška policija je pred leti imela veliko posla, da bi izsledila tatu posebne vrste, ki se je spravil na drage zavese po vagonih in jih odnašal, ne da bi ga mogli zasačiti. Na ljubljanski kolodvor je bil nekoč pripeljan nov Pullmann. Po vseh vagonih I., II. in III. razreda so bile popolnoma nove zavese. Izginile so. Ukradeno je bilo do 40 zaves, volnenih in lanenih. Vsaka zavesa pa je nosila svoj žig JDZ. Železniška policija je v Zeleni Jami nedavno napravila hišno preiskavo pri raznih strankah, ko je šlo za veliko množino iz vagonov ukradene moke. Te policija ni dobila, pač pa je pri neki stranki izbrskala vagonške zavese. Ženska je mirno povedala, kdo je te zavese prinesel. Bil je poklicni tat, 41 letni Robert Koželj, ki je bil lani poleti obsojen zaradi raznih tatvin na 2 leti in pol robije. Včeraj je mali Koželj, pripeljan iz mariborske kaznilnice, moral dati račun tudi o tatvini vagonskih zaves. Trdovratno je tajil, da bi bil on ukradel zavese. Obtožen je bil le, da je ukradel 8 volnenih in 4 lanene zavese. Sodnikom je zatrjeval, da jih je našel v Zupančičevi gramoznici med starim železjem. »Stara reč! Se pojma nisem imel, čemu so bile te cunjel! Nisem vedel, da so to zavese. Pri nas pravijo taki stvari firnk.« Koželja pa je pokopala njegova znanaka Tončka, ki je tudi z njim sedela na zatožni klopi. Vse je povedala. Iz zaves je napravil Koželj slavnico, ki jo je potem njej podaril.

Edenova doslednost

London, 3. januarja. Po mnenju in razpoloženju angleških ministrov sodijo, da angleška vlada, odnošno Eden, ne bo v Zenevi zahteval takoj poostreval sankcij, odnošno njih razširjenje na petroleje, dokler bo stanje v Afriki tako, kakršno je, in dokler bodo Italijani kolikor toliko v defenzivi. Če bi pa Italijani začeli z ofenzivo ter z njo dosegli uspehe, ki bi pomenili veliko nevarnost za Abesince, bi Eden takoj pripadla naloga, da v Zenevi pospeši postopek, ki se mu pravi poostrenje sankcij, da zavre italijansko napredovanje.

Eden napoti

London, 3. januarja. V drugi polovici tega meseca bo angleški zunanji minister Eden odpotoval v Zenevo na zasedanje Sveta DN, ki začne z delom 20. januarja. Dobro informirani krogi trdijo, da se Eden pri razpravah o odstranitvi vojne nevarnosti in italijansko-abesinskega konflikta ne bo odmaknil niti za ped od svojega znanega stališča, da je edino korenito sredstvo za poostreval sankcij, čemur je naklonjena vsa angleška javnost. Eden se je, kakor je razvideti, odločil do konca izjavljati mere, ki jih predvideva pakt Društva narodov.

Bolj želje kot grožnje

Pariz, 3. januarja. b. Pariški tisk komentira včerajšnji poset italijanskega poslanika Ceruttija in dveh njegovih strokovnjakov namreč vojnega atašee in pravnega svetovalca pri Lavali, kot akt vljudnosti. Vendar je to malo verjetno, ker je Cerutti s svojimi spremljevalci, preden je obiskal Lavala, dolge ure konferiral z generalnim direktorjem v zunanjem ministrstvu Legeriem. Potem takem ni šlo za vljudnosni obisk, temveč za mnogo važnejše. Cerutti je prišel k Lavali po nalogu Mussolinijevem, da ga opozori ponovno na nevarnost, ki jo more ustvariti za mir v Evropi poostreval sankcij, odnošno prepoved petroleja v Italijo. Italijanski vojaški ataše je ob tej priliki opozoril Lavala, v koliko opasnost se podaja Francija tako na suhem, še bolj pa na morju, ko se veže z Anglijo in z njo sklepa vojaški sporazum. Cerutti je Lavali povedal tudi vročo Mussolinijevo željo, naj se vedno skuša najti osnovo, na kateri bi Italija privolila v mirno zaključitev abesinske vojne. Posebno ga je prosil, naj z vsemi močmi skuša v Zenevi preprečiti akcijo angleškega zunanjega ministra Edena, ki radi svoje neodoljivosti in svračnega razpoloženja do Italije sili italijansko vlado, odnošno Mussolinija, da ponovno naglasi in najbrž zanjdnikrat pove, da bo Italija na prepoved uvoza petroleja prisiljena odgovoriti z vojnimi represalijami. Odgovornost tako nastale vojne bo padla na tiste, ki bodo zahtevali poostrenje sankcij.

Spet demonstracije v Kairu

Kairo, 3. januarja. Včeraj so se zopet ponovile v vsej ostrini protiangelske demonstracije, na katerih v največjem številu še vedno sodeluje akademsko dijaštvo. Poleg njih se aktivno udeležujejo demonstraciji tudi že dijaki srednjih šol. Ker povzročajo ti nemiri egiptski vladi hude skrbi radi težkega stališča, ki ga ima Egiptet do Italije, ozioroma obratno, je notranji minister izdal strogi ukaz, da bo v vsakem slučaju demonstracij poslal na ulice takoj vojaštvo, ki bo moralo ob najmanjšem incidentu nastopiti z vso ostrinjo. Istočasno je izdal prosvetni minister rektorju univerze in ravnateljem srednjih šol pooblastilo, da izključijo iz šol takoj vsakega dijak, ki bi se demonstraciji udeležil. Radi demonstracij, ki so se vršile poslednje čase, se je voditelj nacionalne opozicije Nahat paša šel opravičiti k angleškemu vrhovnemu komisarju.

Venizelos čestita kralju

Atene, 3. januarja. AA. Atenska agencija poroča: Bivši predsednik vlade Venizelos je poslal Nj. Vel. kralju Juriju II. po bivšem ministru Rufosu pismo, v katerem čestita vladarju novo leto. V pismu želi Venizelos Nj. Vel. kralju Juriju II. med drugim, naj bi se pod njegovo vladavino okrepi red kronane demokracije, kakršno je imela Grčija pod vladjo kralja Jurija I. Na ta način, pravi Venizelos dalje, se bo vrnilo popolno edinstvo grškega naroda, ki so ga pred 20 leti izpodkopali.

Volitve blizu

Atene, 3. januarja. AA. Atenska agencija poroča: Neki list je javil, da želi vlada izvesti volitve čimprej, da s tem prepreči poseganje nekih vojaških krogov v politiko.

Ministrski predsednik Demerdžis izjavlja, da je ta vest od začetka do konca izmišljena. Oborožena sila države se posveča samo svojim vojaškim dolžnostim in ne misli posegati v politiko, česar vlada tudi ne bi dovolila.

Minister vojske general Papagos pa je v tej zvezi izjavil, da je vsa vojska zvesta Nj. Vel. kralju in da se zaveda dolžnosti, katere je s prisego prevzela. Vojska je disciplinirana in ji niti na misel ne pride, da bi posegala v politično življenje države.

Španija se oborožuje

Madrid, 3. jan. AA. Havas poroča: Predsednik republike Alcala Zamora je podpisal ukaz, s katerim se pooblašča mornariški minister, da predloži glavnemu odboru parlamenta (ta odbor opravlja vse nujne posle za časa, dokler so kortesi odločeni ali razpuščeni) zakon o novem španskem pomorskem programu. Ta načrt predvideva, da se zgrade sledeče nove edince: dva razarača, dve torpedovki po 2500 ton, 4 izvidnice po 200 ton, 2 izvidni ladji po 400 ton in 2 vlačila.

Drobne vesti

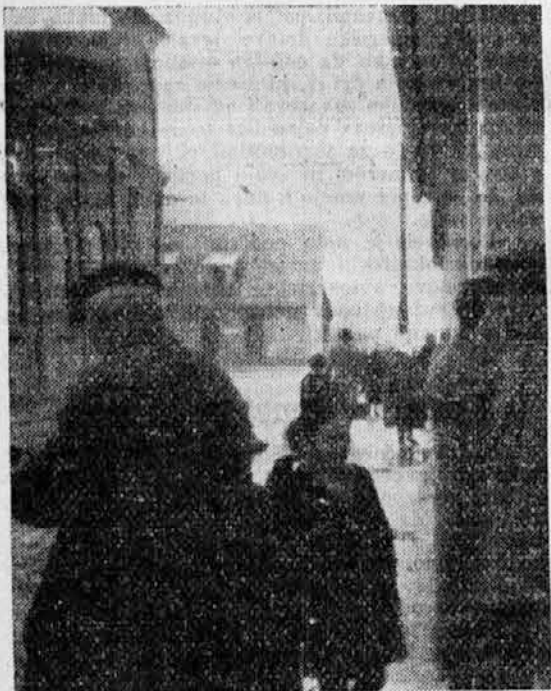
Belgrad, 3. jan. AA. Finančno ministstvo je poslalo okrožnico carinarnam z obvestilom, da je začasna trgovinska pogodba, sklenjena med našo državo in kraljevino Romunijo 4. avgusta 1930, podaljšana do 30. junija 1936.

Praga, 3. jan. AA. Prof. dr. Sasek je tu z velikim uspehom delal poskuse za novo vrsto operiranja raka. Zdi se, da metoda profesorja Saseka dopušča možnost tudi preventivnega zdravljenja te bolezni.

London, 3. jan. AA. Pisatelj James Bryde je izjavil časnikarjem, da ne bo kandidiral na škotskih univerzah proti podpredsedniku ministrskega sveta Ramsayu Macdonaldu. Stori je to na željo nekaterih svojih prijateljev.

Santiago de Chile, 3. jan. AA. V glavni dvorani parlamenta se je začela vseameriška konferenca dela. Na konferenci sodelujejo predstavniki 14 držav.

London, 3. jan. AA. Reuter poroča iz Hararja, da se je včeraj predalo Abesincem 6 askarskih častnikov, 12 podčastnikov in 125 vojakov iz Eritreje.

odhajajo...

Marijanišče, ki je doseglo uspeh, kakršnega prvi zamiselci pač najbrž niso pričakovali.

K stolni konferenci, ki je bila nekaka matica, so se kmalu pridružile še druge konference. Leta 1889 se je zanje ustanovil centralni upravni svet v bivši vojvodini Kranjski oziroma v ljubljanski škofiji. Vse te konference skupaj s centralnim svetom so tekom 50 let izvršile poleg zgradbe Marijanišča ogromno karitativno delo, predvsem ob potresni katastrofi, ki je zadela Ljubljano (1895) in za časa svetovne vojne. Bolj kakor kdaj pa se je pokazala potreba po obstoju družbe v današnjih dneh. Prihodnje leto praznuje 60 letnico svojega obstoja.

Še isto leto, ko je v Ljubljani bila ustanovljena stolna konferenca, je bila ustanovljena v Ljubljani še druga konferenca (pri Sv. Jakobu); njima je sledilo do izbruha svetovne vojne še 11 konferenc na področju ljubljanske škofije.

„Obratni kapital“

Za vse neprecenljivo delo so morale konference imeti na razpolago potrebna sredstva. Ta sredstva, nekaj obratni kapital, so konference dobivale s pomočjo nabiralnih akcij, tako denarnih, kakor živiliških, blagovnih itd. Številni so bili tudi dobrotniki, ki so se konferenc spomnili v oporokah.

Danes

Šteje družba 31 konferenc z okrog 300 delovnimi člani. Ena od teh konferenc je samo za akademike. Zadnja statistika, t. j. iz leta 1931, ko je bilo 24 konferenc, izkazuje za družbo skupno s centralnim svetom 1.332.919 Din izdatkov. Svoje delovne prostore ima družba v Marijanišču, odkoder se upravlja upravni aparat in odkoder se vodi družba v idejnem in propagandnem oziru.

Prihajajo — odhajajo

Več je načinov, po katerih se ljubljanska Vincencijeve konference udeležujejo. Pred vsem pride tukaj v poštev podeljevanje kosil. V Ljubljani je več posebnih, nalašč za to ustanovljenih kuhinj, ki kuhajo n. pr. samo za reveže. Ena od takih kuhinj je n. pr. pri Vincencijevi konferenci Sv. Jezusovega. Kdor gre opoldne mimo poslopja, kjer je

Brivec vajencu: »Ali si pozabil obesiti v izložbo napis 'Vesele praznike našim gostom'?'

Slovenska šolska knjiga

Slovenska šolska knjiga je prelep dokument našega narodnega razvoja. Ko se je spomnimo, nam ostane v duhu borba našega naroda za lastno slovensko šolstvo, se nam prikaže prva slovenska gimnazija v St. Vidu, se pojavijo pred nami možje, ki so iz golega idealizma, iz same ljubezni do naše narodne kulture pisali in zalagali prve slovenske učbenike, da so lahko stopili pred tuje mogolce, češ: »Imamo svoje knjige, dajte nam slovenski pouk!«

V borbi zoper monopolizirane učbenike se borimo — tudi za slovenske šolske knjige. Se vedno — kakor je človeku težko, ko to ugotovilev zapise. Kaže, kakor da so bili vsi napori naših prednikov, ves njih idealizem in požrtvovalnost zaman. Slaba je naša tolažba, češ, da so vprav med slovenskimi učbeniki taki, ki so se o njih izrazili ministrski cenzorji, da so najboljše učne knjige v državi. Trpka je ugotovitev, da so po izdelavi slovenskih učbenikov gotovo vsi na prejem mestu v državi — tako glede tiska, papirja, vezave in sploh celotne opreme; da že sami po sebi ustvarjajo v mladini okus za lepoto knjige in ljubezen do nje, — a da jih mora biti konec...

Popolnoma razumljiva je težnja sedanje akcije proti monopolizaciji učbenikov in za načelno spremembo zakona o učbenikih iz leta 1929, če izhaja zlasti od slovenske strani. Ne samo, da je močno domisljivo, ali bodo monopolizirani učbeniki sploh slovenski (čl. 13 zakona pravi, da se mora

rabiti nagrajena učna knjiga »v ustreznih šolah in razredih v vsej kraljevini«) ali pa bodo slovenski čisto izjemoma, kakor učbeniki za madžarske, slovaške in druge šole v državi (čl. 13 zakona pravi, da se »uravnajo« knjige za »izvestne šole ali krajine« glede na jezikovne razlike posebej, »če bi se spoznalo«, da je to potrebno; zakon tedaj slovenščino kot take ne potrjuje in ne zavaja). Nedvomno je pa, da bomo dobili čisto »izenačeno terminologijo, ki mora veljati za vso kraljevino« (čl. 4 zakona). Nikjer ni rečeno, da bo za ev. slovenske učbenike veljala slovenska terminologija, ki jo imamo nemara že dlje časa kakor naši bratje Srbi ali Hrvati, katerim jo bo moralo ministrstvo v smislu čl. 4 zakona šele — predpisati. Doživeli bomo tako, da se bodo v ev. slovenskih učbenikih nahajali kot prave tujke — srbohrvaški strokovni izrazi; naši lepi in dobri strokovni izrazi, ki so nam jih ustvarili naši strokovnjaki, bodo šli lahko v staro šaro; kvečjemu kak poznejši pravopis jih bo lahko še navajal, da se bo ob priliki kakšen Bingola Aleš ponorčeval iz njih... Naše šolske knjige pa bodo čudovito zmes, kakršne na svetu ni: nemški učbeniki z angleškimi strokovnimi izrazi, francoski učbeniki z italijanskimi in tako naprej — primer bo pri nas točno isti! In kaj bo z našo mladino?

Naša javnost se še premalo zaveda strašnih posledic monopolističnih učnih knjig! Mi si še niti misliti ne moremo, da se z monopolizacijo bliža konec našim dobrim in lepim slovenskim šolskim knjigam! In 15. januar pomeni začetek tega konca.

Olimpijada 1936

Kako pripravlja olimpijski odbor sredstva za olimpijado

Kot smo že poročali, bo Jugoslavija številno udeležena na letošnjih olimpijskih igrah. Število 114 tekmovalcev, ki se bodo udeležili ali zimskih ali pa poletnih iger, je preveliko, da bi mogla blagajna pripravljalega odbora vsem 114 tekmovalcem omogočiti udeležbo. V tem pogledu je napravljen cel načrt, kako priti do potrebnih sredstev. V nekaj dneh bodo dane v promet po odobrenju min. za pošte posebne »olimpijske znamke«. Vsaka znamka bo stala 1 Din; tiskane bodo pa v 4 barvah: črno, zeleno, rdečo in plavo. Na znamkah bodo naslikani posamezni popularni igralci in pa momenti iz tekem, ki so bile odigrane v ligah. Znamke bodo izdane 12. t. m. in bodo v prometu do 30. septembra. Vsak sportnik naj bi brezobvezno kupil poleg prave znamke še »olimpijsko znamko« in na ta način pomagal kriti stroške. V celoti

je napravljeno 110 klišeev, ki bodo predstavljali 10 golmanov v črni barvi, 20 branilcev v zeleni barvi, 30 krilcev v rdeči barvi in 50 napadalcev v plavi barvi.

Hkrati bo razpisana nagrada 5000 Din za onega, ki bo na podlagi teh znamk uganil, kako bo sestavljena naša nogometna reprezentanca. Kdor bo pa uganil samo vseh pet napadalcev, dobi 1000 Din, kdor pa krilsko vrsto, branilca in golmana, pa 500 Din. Za pravilno postavljen ožjo obrambo 75 Din, za vsakega posameznega igralca pa 4 Din.

Da bo pa omogočeno vsiti točno kontrolo nad prodajanjem znamk in nad onimi, ki se bodo razpisne udeležili, bodo one organizacije in posamezniki, ki bodo znamke prodajali, morali na poseben način obveščati olimpijski odbor v Belgradu.

Indijski hockeyisti, ki se bodo tudi udeležili olimpijade, so dospeli v Evropo

Akademsko smučarsko prvenstvo v Mürrenu

V Mürrenu se vrši letos od 17. do 19. januarja akademsko smučarsko prvenstvo vseh dežel. To bo zadnja preizkušnja pred Garmisch-Partenkirchenom. Dosedaj so prijavljeni Nemci, Angleži, Japonci, Francozi, Avstrijci in Švicarji. Prvenstvo prične s tekmo na 18 km; še istega dne je prvenstvo v smuku. Drugi dan, 18. januarja, je štafetni tek na 30 km in damski slalom. Prvenstvo bo zaključeno s tekmami v slalomu za gospode in s skakalnimi tekmami.

Norvežani hočejo 10 kolajn

Norvežani hočejo odnesti iz Garmisch-Partenkirchena 10 zlatih kolajn — tako je pisal pred nekaj dnevi norveški časopis »Tidens Tegn«.

Ceprav je morda ta drzna trditev Norvežanov preveč smela, saj je konkurenca izredno velika, bo vendar držalo, da bodo Norvežani na IV. zimskih olimpijskih igrah odnesli največ prvih mest.

Ze par tednov se na Norveškem govori samo o Ga—Pa. To je, poleg abesinske vojne, najzanimivejša tema razgovorov. Ga—Pa! Garmisch-Partenkirchen! Norvežani ne morejo razumeti, da so bili lansko leto Finci na tekmah v Visokih Tatrah pred njimi. Se danes trdijo, da ne bi nikdar izgubili onega štafetnega teka, če bi prvo predajo tekla Oddbjörn Hagen. Oddbjörn Hagen, ljubimec Norvežanov in eden najboljših norveških smučarjev na dolge proge. Lansko leto je bil v Visokih Tatrah zmagovalac v kombiniranem teku. Pri teku na 18 km je zaostal samo za 55 sekund za odličnim Fincem Karpinnenom.

Kombiniran tek je norveška specialiteta in tu hočejo zmagati. V štafetnem teku bo borba med Norvežani in Finci. Ni pa gotovo, ali se bodo Norvežani lahko maščevali Fincem za lanskí poraz v Visokih Tatrah. Na skakalnici bosta brata Ruud tudi poskrbela, da jima ne bo ušlo prvo mesto. S svojim skokom na novega leta dan je Birger Ruud dokazal, da ga ne bo najbrž nihče dosegel. Brata Ruud bosta tudi v smuku in slalomu nevarna tekmeča. V teh panogah Norvežani najbrž računajo prav, vendar ne smemo pozabiti, da niti Švedi niti Finci ne zaostajajo mnogo za Norvežani. Ampak največji norveški optimisti računajo tudi na zmago v 50 km teku. Vendar po uspehih, ki so jih pokazali Švedi in Finci v tej panogi, skoraj bolj pripisujemo zmago Švedu Milsu Englundu ali pa Fincu Klasu Karpinnen, ki sta na 50 km odlična; šele za tretje mesto bi prišel v poštev prvi Norvežan.

Ne smemo pozabiti tudi na Sonjo Henie. Ona bo v Ga—Pa prav gotovo prinesla Norvežanom tudi eno zlato kolajno.

Razumljiv je ta velik interes severnjakov za Garmisch-Partenkirchen. Pri njih je smučanje čisto narodni sport. In Norvežani hočejo prav v Ga — Pa dokazati, da jim še vedno pritiče naslov, da so najboljši smučarji na severu.

Filmi tedna

Plavolasa Carmen (Union). Cineallianz, Martha Eggerth in reklama, da bi človek res pričakoval česa posebnega. A »Plavolasa Carmen« kljub vsemu temu ni ne preveč melodiozna in še manj zabavna, da bi človek kaj imel od nje. Nihče ne trdi, naj bo film zgolj morala in pobožnost, to ni njegova naloga, a za denar, ki ga ljudje nosijo v kino, bi lahko dobili vsaj zabave, kakršna se spodobi in kakršna danes zasluži. Ta film niti zabavnega namena dovolj ne dosega in je kljub razveličnim varietetskimi baletom — ponekod neokusnim — čisto blizu »Plesa v Savoyu«. Kdor ne verjame, naj poslušaj, kako spontano se ljudje ob njem smejejo.

Žena za 1000 rubljev (Matica). Film z armenskim folklornim obeležjem, torej iz sveta, ki nam je v vsakem oziru tuj. Zgodba je preprosta: revna družina v majhnem armenskem mestecu, ki je leto in dan hranila denar za doto edine hčere, brez nje se nobena ženska ne more poročiti. Denar je bil spravljen pri trgovcu, ljudje so izgubili potrdilo, seveda jim trgovec denar zataji — zaroka se razdele, ženin gre za denarjem — dekletov brat najde nazadnje pobotnico, a trgovec slepar podkupe sodnike, da podkanejo drugo pobotnico, prišede — brata zapro, a prav to združi vse revne ribiče in prodajalce v slogi proti gospodi. V ta okvir, ki so ga Rusi filmsko-tehnično izdelali s presenetljivo režijsko in fotografsko dovršenostjo, je vpleteno vse življenje armenskega naroda: obrabi in tipi ljudi, dom, ženitev, plesi, žalovanje, korupcija ruskega uradništva, svetohlinstvo, primitivno barvita eksotična glasba in ritem. Izrazit folklorni film, vendar v svoji vrsti mojstrovina s čudovitimi igralci; neverjetna dramska nadarjenost je v teh armenskih ljudeh od prvega do zadnjega. Nekateri prizori so skoraj hudožestveniško dramatični. Je v filmu tendenca, a zakrita, recimo, umetniška. Tendenci in tehnični dovršenosti tega ruskega filma kaže natančno, kako se je sovjetski film od gole strojne propagande obrnil v umetniško smer in dokazuje, da se da, ali bi se dal film tako zbrusiti in porabiti v znamenju kateregakoli načela ali nazora.

Film o Palestini pod naslovom »Palestina, zemlja dela in bodočnosti« predvajajo te dni v Zagrebu. To je filmsko propagandno delo o judovskem kolonizacijskem in civilizatornem delu v Palestini. Kritike hvalijo v njem zlasti lepo pokrajinsko fotografijo. V Zagrebu so film predvajali pod pokroviteljstvom judovske organizacije za koloniziranje Palestine »Keren Hajesod«.

Socijalne slike z Jesenic

1400 nezaposlenih

1400 imen delovnega ljudstva je zabeleženih na sprejemnem uradu Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. To pa niso delavci, zaposleni v tej industriji, nego oni, ki so se osebno, s prošnjami in priporočili obrnili v ta kraj da bi dobili dela. Čeprav je uspelo tvornici pod odličnim strokovnim in trgovskim vodstvom, da je vzdržala ogenj v pečeh skozi dobo gospodarske stiske in zaposljevala tudi nove moči, je postal naval brezposelnih tako visok, da so ga morali pričeti beležiti v posebno knjigo. Ljudstvu, državi in bodočnosti bi bilo koristno, ako bi vso to delovno silo mogli zaposliti tam kjer jo obstoj Slovenije najbolj potrebuje. Naše ceste, brez ozira kje, so stalno predmet za kritiko tujcev, ki obiskujejo lepo slovensko deželo. Ako je zmogla Avstrija zgraditi cesto na Veliki Klek, ako more Italija to, bi poskusili še mi.

Zvezda z Jutrovega

Na Jesenicah je še dovoljeno otroško veselje, da se otroci oblačijo v pisana oblačila in hodijo po hišah »voščite sv. Tri kralje. Zvečer kar mrgoli na cestah teh skupin, ki se včasih tudi sporečejo glede razdelitve terena. Ljudje jih kljub vsemu povsod radi sprejmejo, seveda, če jih pride »voščite« preveč, potem mine veselje do lepih navad tudi najbolj potrpežljivemu. Hvala Bogu, da tem malčkom ni treba hoditi okrog napobosim, kot smo to videli tudi v sami Ljubljani.

20 km od tovarne

Pomilovanja vredni so bili tovarniški trpiní, kateri imajo svoja bivališča zunaj Jesenic in so se pretekle mokre dni vozili na »sihte«. Peš, predaleč, saj so nekateri iz krajev, ki so oddaljeni do 20 kilometrov od tovarne. S »solesom ni šlo, ker se je otroku vdralo, a ne kolesarju. Vsi premočeni so prihajali v službo in mnogi tudi zamujali, kar je popolnoma umevno. Proti večeru pa spet nazaj, v Gorje, na Dovje, v Begunje, celo na Brezje in Kranjsko goro. Največji reveži so ti in teh je mnogo, zelo mnogo. Prav ustreženo bi bilo takim, ako bi se zanje pripravilo prenočišče kje v bližini.

Proračun celjskega okrajnega cestnega odbora

Celje, dne 3. jan.

Proračun celjskega okrajnega cestnega odbora je razglašen na vpogled vsem zainteresiranim faktorjem in se bo dne 9. januarja t. l. vršila plenarna seja.

Osnutek proračuna predvideva 2.794.600 din potrebščin in 1.634.400 din dohodkov, torej znaša primanjkljaj 1.160.200 Din.

Med potrebščinami so najvažnejše sledeče postavke: materialni izdatki za vzdrževanje banovinskih cest znašajo 1.126.520 din, preureditev in obnovev banovinskih cest 120.000 din, nove gradbe in preložitve banovinskih cest 320.000 din, zavarovanje in zaščitne naprave 50.000 din. Za okrajni cestni odbor je predvidenih 790.000 din in sicer za gradnjo in vzdrževanje subvencioniranih cest, podpora občinam in druge obveznosti cestnega okraja, n. pr. samo za regulacijo Savinje kot prispevek cestnega okrajnega odbora 300.000 din. V partiji potrebščin so najvažnejši izdatki namenjeni tudi že za nekatera započeta gradbena dela, medtem ko se bodo druga šele začela, kakor n. pr. preureditev banovinske ceste Celje—Sv. Jurij—Grobello; nadaljevanje gradnje ceste Sv. Jurij ob j. ž.—Sv. Jakob v Kalobju; nadaljevanje z gradbo ceste Vojnik v Rožni dolini in gradnja nove cestne zveze Vransko—Lipa—Zadrebca dolina. V proračunu je tudi že predviden primeren znesek za odplačilo posojila za tlakovanje Vodnikovice ulice v Celju, ki je banovinska cesta prve vrste.

Med dohodki so najvažnejše postavke: 50.000 din kot prekomerna uporaba cest (industrija, lesni trgovci itd.), banovina prispeva za vzdrževanje banovinskih cest 1.325.000 din in za vzdrževanje dovoznih cest 5200 din, železniška uprava tudi plača za vzdrževanje dovoznih cest 5200 din. Za nove gradbe in preureditve je v proračunu prispevek banovine 245.000 din. Primanjkljaj 1.160.200 din se bo kril z donosom okrajne cestne doklade na neposredne državne davke. Višino doklad bo določila plenarna seja okrajnega cestnega odbora dne 9. januarja t. l.

Cerknica

Nesreča, pravijo, nikjer ne počiva. — Zal, je resnica. Učenec 5. razreda osnovne šole v Cerknici. Mele Edvard, se je mudil na žagi g. Opeke. Pa ni bil dovolj previden in mu je cirkularka ranila desno roko. Dva prsta sta precej močno poškodovana, kite na palcu pretegnjene, deloma pa kolikor toliko vsi prsti ranjeni. Prvo pomoč mu je nudil g. dr. Pintar. Otrok je ostal v domači oskrbi.

Na Rakeku so silvestrovali. Do ranega jutra. Ko so bili že precej navdušeni, da so srečno dočakali Novo leto, so dali temu veselju duška na ta način, da so se malo spoprijeli in preizkusili svoje telesne moči. Pa je že zakon narave tak, da slabšeji podleže, posebno, če ima nekoliko mačka. Tako je bil tudi neki navdušeni praznovalec Silvestrovega večera premagan kar od dveh strani: od svojega sodruka, ki mu je v spomin na Novo leto pustil nekaj ran po telesu in od prijatelja alkohola. Pa vendar je imel še toliko moči, da je prišel k zdravniku. Ker pa zdravnik še ni ordiniral, je pacient bolečine prebolel na ta način, da je v čakalnici novoletno dopolne prespal.

Da bo v našem objemnem kraju dobro preiskrbano za razne slučaje nezgod in bolezni, pričakujemo, da pride v Cerknico še tretji zdravnik.

Ljudsko gibanje. Rojenih je bilo lansko leto doma 70 otrok, nekaj malega v bolnišnici, mrličev je bilo 56, porok (doma poročenih) 16 parov. Svetih obhajil pa je bilo 42.000, povprečno 10 na vsako osebo.

Nesreče in poškodbe

V kamnolomu na Vrhniki je včeraj padel kamen na 48-letnega delavca Francea Poškona ter mu prizadel tako poškodbe, da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Ravno tako je moral iskati zavetišča v bolnišnici čevljarji mojster Ivan Oblak, ki so ga v Medvodah neznanici napadli in pretepli. — Snoči je spodrsnilo v Škofji Loki natakariči Eli Zihel in je padla tako nesrečno da se je poškodovala po obrazu. — Desetletni Jožefi Kavčnik pa je spodrsnilo doma pri igranju in si je zlomila levo roko. — Pri prepiru v neki gostilni je z vrčkom dobil udarec po glavi neki Alojz Kajzer z Ljubljane, ki je tudi moral iskati pomoči v bolnišnici.

Brvi, mostovi, poslanci

Druga vrsta tovarniških trpinov pa je ona, ki je zaposlena v tovarni na Javorniku, stanuje pa na desnem bregu Save, na Dobravi, Gorjah ali Zasipu. V »dobrih, starih« časih se je tem razmeroma dobro godilo, saj so imeli most čez Savo, katerega pa je že pred desetimi leti odnesla povodenj, kakor je razvidno na sliki. Gospod poslanec za radovljiški okraj je na volilnem shodu na Dobravi zborovalcem zatrdilo obljubil most, a žal, ostalo je samo pri obljubi, dasiravno je ravno zaradi te »svetane obljube« dobil veliko več dobrih glasov, kot pa bi jih bil sicer. Prehod čez Savo si delavstvo naredi samo tako, da si postavi nekakšno brv, ki pa je vsa na »cigu-migu«, kakor pravijo tod. Tudi je zahtevala že več žrtev, saj je predlanskim prav zaradi slabe brvi utonil jeseniški kontrolor Žugvic in nedavno tega se je tudi neki Dobravec kopal v mrzlih savskih valovih. Poleg tega pa še vsaka nadnormalna povodenj brv odnese in treba je s težavo postavljati drugo, ako nočejo, da bi hodili po velikem ovinku preko tovarniškega mostu na Jesenicah.

Ker bo v nekaj tednih tovarna elektrod na Dobravi ustavila svoj obrat, večina delavcev pa bo sprejeta v razne oddelke na Jesenice in Javornik, bi bilo Dobravske delavstvo zelo hvaležno gospodu poslancu, ako vsaj sedaj svojo obljubo izpolni ter jim naredi most, ali pa vsaj stalno brv, katere ne bi vzel vsak vihar.

Jeseniška romantika. Med jeseniško življenje, ki mu daje izraz naše delovno ljudstvo, je primestna tudi romantika. Ob prijetnem kramljanju delavske družbe go gostilnah vstopi suh mož, zagorelega obraza, živih oči in zdravih zob, ki se mu smejejo iz črnih obrvi in brk. Njemu ob strani vitko, smeječe dekle — cigani. Kdo bi rad ne poslušal veselih in otočnih melodij, ki donijo izpod prstov citer in kitare teh večnih romarjev in pevcev. Nekoč sem videl sliko, kjer je cigán pod Marijino sliko igral na vijolino. Pod sliko je bilo napisano: »Mariji v pozdrav in v slovo...« Spomnil sem cigana na to in že se je zamislil in strune so udarile pesem pozdrava in slova obenem. Ta družba zagorelih soščanov ni izbirtna. Prilagodila se je že Jesenicam.

Gledališče

Drama

Začetek ob 20. uri

Sobota, 4. jan.: »Moliere« Red A.
Nedelja, 5. jan.: Ob 15. »Uboga Ančka« Izven. Globoko znizane cene. ob 20 Din navzdol; ob 20. »Vesela božja pot« Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 6. jan.: Ob 15. »Trije vaški svetniki« Izven. Globoko znizane cene, ob 20 Din navzdol; ob 20. »Moliere«. Izven. — Znižane cene.

Torek, 7. jan.: Zaprt.

Opera

Začetek ob 20. uri

Sobota, 4. jan.: »Trubadur«. Gostuje dr. Maks Adrian. Red C.
Nedelja, 5. jan.: Ob 15. »Manzelle Nitouche«. — Izven. Globoko znizane cene: ob 20. »Madame Butterfly«. Izv. Globoko znizane cene. Ponedeljek, 6. jan.: Ob 15. »Prementani grad«. Izven. Globoko znizane cene; ob 20. »Carmen«. Gostuje dr. Maks Adrian. Izven. Znižane cene.

V ponedeljek zvečer ob 20. bo izredno zanimiva vpriizoritev opere »Carmen«. Prvič poje naslovno vlogo te slavne francoske opere naša izvrstna pevka Bernot-Golobova. Posebno se opozarjamo, da bo plesala go-pa vse plesje, ki so napisani za to vlogo in katere je ž njeno naštdrala članica našega baleta go-pa Japljeva. — V glavni tenorski partiji pa gostuje g. dr. Adrian. Za vse predstave veljajo cene od 30 Din navzdol, za »Carmen« pa od 36 Din navzdol.

Radio

KAJ BOMO POSLUŠALI DANES?

(Izveleček iz radijskih programov.)

Ljubljana 18.40: Prega zunanje-politična vprašanja; 20: »Carobna leca«. — Pester večer. — Zagreb 21.20: Koncert moškega vokalnega kvarteta. — Belgrad 19.50: Srbski večer. — Barcelona 20.05: Koncert radijskega orkestra. — Beromünster 20.20: »Ljubi Avgustine, opereta«. — Berlin 18.15: »Ob lepi modri Donavi«, spevoigra. — Breslav 20.10: Operni koncert. — Dunaj 19.10: »Dolarska princeza«, opereta. — Hamburg 16: Pester popoldanski program; 20.10: Pester program. — Königsberg 20.10: »Radio-express« koncertni večer. — Langenberg 19: Večerni koncert. — Leipzig 20.10: Pester program. — Luxembourg 20.35: Koncert kvinteta; 23.20: plesna glasba. — Milano 21.30: Napolitanske pesmi. — Praga 20.05: zabavni večer. — Rim 17.15: Koncert kvarteta. — Strasburg 20.10: Operni prenos. — Stuttgart 20.10: Pester smučarski večer. — Suisse Romande 19.30: Orgelska glasba. — Varšava 20: Božične pesmi; 21: program za Poljake v tujini.

Radio kuha. Dr. Kowarzik, vodja dunajske klinike za radioterapijo, je precalval v avstrijski zdravniški zbornici o kuhi s kratkimi Hertzovimi valovi od 3 do 20 metrov dolžine. Omenjeni valovi močno segrevajo živila, ki jih pronicajo, toda učinek je odvisen od količnika odpornosti. Slednja je neznatna pri beljakovini, t. j. mesu, a zelo velika pri vodi. Prof. Kowarzik je predvajal v ledeno kepo vdolan zreslek. Izvrstno se je spekel, čim je bil izpostavljen učinku kratkih valov, toda led je ostal nedotaknjen. Na isti način je bila skuhaná riba v ledenomrzi vodi, ki se prav nič ni pogrela.

Kmetijska ura. Francoske radijske postaje so sklenile odpraviti dosedanje tedenske kmetijsko uro. Izvedence, ki je obiskal več okrajev na deželi, se je prepračil, da sprejemajo skoro povsod kmetje predavanja z glasnim grohotom. Znanstveni nasveti so neizvedljivi pod sedanjimi razmerami. Kmetje smatrajo kmetijsko uro za neko zabavno prireditev, »ki nikomur ne koristi, dasi je bolj kratkočasna kakor godba ali dramske predstave«.

Jugoslavanski zimsko sportni savez

Smučarski dinar

za pripravo naše udeležbe na zimski olimpijadi 1936
1 + 1 + 1 . . . = 100.000—

Pol ure grozot in smrti

Poročilo o bombardiranju švedskega Rdečega križa pri Dolo.

Odposlanstvo švedskega Rdečega križa je po dolgem in težavnem karavanskem potovanju prišlo nekaj dni pred božičem do armade rasa Deste ter je postavilo svoje šotore kakih 30 kilometrov severno od Dola, ob reki Kanale Doria v dolini Malka Dibaka. Zdravniki so imeli takoj po svojem prihodu polne roke dela, v kratkem času so bili vsi šotori natrpani z ranjenci in z vojaki, ki so zboleli za mrzlico. Operacija se je vrstila za operacijo in nič ni zmotilo zdravnikov, ko so na sveti večer nenadno prileteli italijanski bombarderji ter krožili nad bolnišnico, ki so jo kot tako

Letala pri paradi

označevale velike in daleč vidne zastave z rdečim križem.

Nekajkrat so zrakoplovi obkrožili šotore v precejšnji višini, nakar so nadaljevali svoj let proti severu. Isti manever se je ponavljal tudi naslednje dni. 30. decembra se je ob sedmi uri zjutraj zopet pokazalo 12 težkih italijanskih bombarderskih letal. Ko so se pojavili nad bolnišnico, so začeli najprej metati letake s podpisom Graziani-jevim. V letakih je Graziani javljal, da so Abesinci na Štefanovo sestrelili pri Dagaburju eno ita-

lijansko letalo, ujeli pilota ter ga na nečloveško zmrcvarili. Za ta zločin bodo Abesinci prejeli kruto plačilo.

Nekaj trenutkov za tem so se italijanska letala nenadoma spustila na 300 metrov višine nad bolnišnico in začela metati eksplozivne bombe velikega kalibra na šotore švedskega Rdečega križa. Na mah so bruhili plameni iz nekaterih šotorov, že peta bomba pa je padla v operacijsko sobo, kjer je ravnokar šef misije dr. Hylander izvrševal operacijo. Ranjeni Abesinec in dvojce strežnikov je bilo na mestu mrtvih, dočim sta bila dr. Hylander in njegov asistent lažje ranjena po koscih bomb. Šotor za operacijo je bil popolnoma uničen z vsemi instrumenti in zdravili.

Ena poslednjih bomb je padla na šotor, kjer je ležalo 28 ranjencev. Vpitje ranjencev je trgalo

Dviganje potopljenih zakladov

Nesreče na odprtem morju so spravile mnogotera bogastva, ki so jih tvorile ladje, pod vodo in človeški rod je polagoma pozabil na vse te zaklade, ker do zadnjih časov ni poznal pripomočkov, s katerimi bi jih dvigal. Šele današnji čas je s svojo tehniko izpolnil tudi ta nedostatek. Pred dvema letoma smo čitali obširna poročila o sreči in uspehih italijanske dvigalne ladje »Artiglio«, s katero so dvigali zlate zaklade iz parnika »Egipt«, ki se je bil med vojno potopil na atlantski obali Francije. Dolgotrajne priprave, iskanje točnega ležišča potopljene ladje, tehnične naprave za dviganje, katere so morali sprosti izpopolnjevati, držnih in izvežbanih potapljačev, vsega tega je bilo treba, da se je izplačalo delo, ki je trajalo več tednov. Primer »Egipta« je pokazal v veliki meri, da je bila dvigalna ladja »Artiglio« kos svoji nalogi. Lastnik te ladje je neka družba v Genui, ki se bavi samo s tem poslom. Moštvo in potapljači te ladje so si po več brezuspešnih poizkusih pridobili mnogo izkušenj, ki so jim ustvarile sloves po vsem svetu. Podjetje vedno veliko tvega, ko se odloči za dviganje kake potopljene ladje, ker je mogoče vedno sumiti v točnost navedb za ležišče ladje. Ko so pred leti dvigali neko ladjo ob francoski obali, so se za dviganje odločili največ zaradi glasov, ki so vedeli povedati, da se v potopljene ladji nahaja velika množina diamantov, v vrednosti mnogo milijonov. Izid dviganja pa je pokazal, da so bili v svojih pritakovanjih prevrati, kajti po napornem delu so izveleli na dan le nekaj kosov slonove kosti. Kljub gnojni izgubi, ki jo je podjetje utrpelo, je to pomenilo zanj novo obogatitev v izkušnjah.

Letošnje leto pa bo »Artiglio« poizkušal svojo srečo na ladji »Lusitanija«, katere točno ležišče so že ugotovili, vendar so vremenske razmere tako neugodne, da so morali dela odložiti na ugodnejši čas v letošnjem letu. Poprej se bodo lotili dvigalnih del na neki drugi ladji, ki jo je morje po-

ozračje, kajti bomba je v tem šotoru vse križem raznesla ude in meso ranjencev. Od teh nesrečnikov ni nihče ostal pri življenju. Pravo junaštvo so pokazali strežniški oddelki, sestavljeni iz švedov in domačinov, ki niso niti za trenutek prenehali reševati ponesrečence iz gorečih šotorov. Preko 50 strežnikov je poginilo kot žrtev bomb ali pa zaradi od strelav iz strojnih pušk, s katerimi so Italijani po bombardiranju obsuli šotore. Po polurnem delu, ki je pustilo za seboj grozno razdejano, so letalci odleteli proti Somaliji.

Ostanek šotorov so morali premestiti proti Negelliju. Kakor znano, utemeljujejo Italijani to svoje nečloveško početje s tem, da so se abesinski veljaki in poglavari ob nevarnostih zračnega napada zatekali pod šotore švedske misije Rdečega križa. Abesinska vlada pa pobija to trditev in naglašja, da niso abesinski poglavari nikoli bojazljivci, pač pa se kot vzglad hrabrosti svojim vojakom bojujejo vedno v prvih vrstah.

nostmi ter jih poslal svoji vladi v Pariz. Ena s takimi zakladi natovorjeno ladjo je doletela nesreča, vihar na morju jo je potopil v bližini otoka Elbe. Zdaj so ugotovili natančno njeno lego ter čakajo ugodnega vremena v upanju na bogato plačilo.

+ Carigrajski patrijarh Fotios II.

Veliki japonski manevri, katerim j e prisostvoval tudi japonski cesar

Drobne zanimivosti

Obrt spomenik

Na glavnem trgu v Hastingsu na Angleškem stoji že skoraj 300 let spomenik Viljema Zavejatelja. Domačini ponosno razkazujejo tujece starinsko košato poprsje z dolgo brado do tal. Toda angleško zgodovinsko društvo je ugotovilo po daljšem raziskovanju, da nikoli ni nosil Viljem Zavejatelj nobene brade. Odkritje je povzročilo burno sejo v občinski hiši v Hastingsu. A pristasi zgodovinske resnice so naposled zmagali. Kipar je obrl spomenik, in starinska bronasta brada se je preselila v mestni muzej.

Prestopno leto je dražje

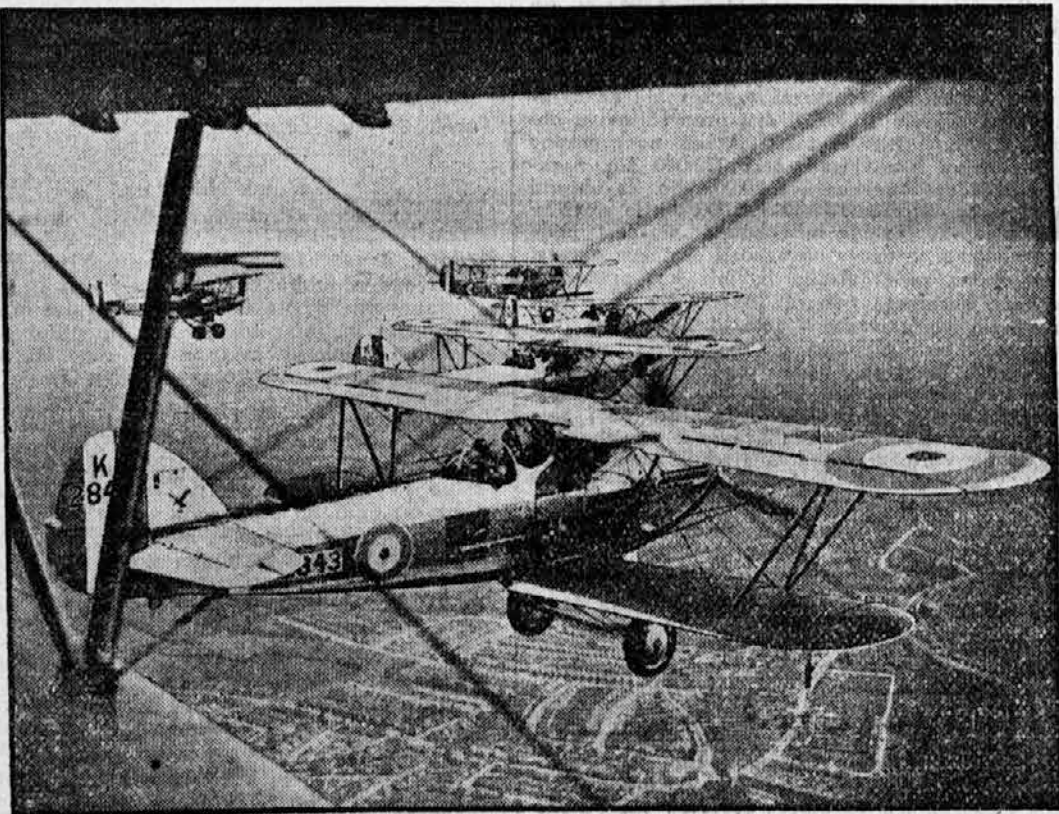
Neki angleški časopis je izračunal, da bo 366. dan letošnjega prestopnega leta prizadejal angleškemu narodu več milijard stroškov. Izračunal je sledeče izdatke: Na dan 29. februarja bodo Angleži porabili preko milijon funtov čaja in zraven 4000 ton sladkorja, za kar bodo izdali približno 140.000 funtov sterlingov. Dnevne in tedenske plače se bodo zvišale, kajti te dobrote bo deležno veliko število angleških mornarjev, vojakov, želez-

ničarjev ter dolga vrsta delavcev v drugih pokli- cih. Proračun vojnega ministrstva se je na račun prestopnega leta moral povečati za 70.000 funtov, iz enakih razlogov so zvišali proračun mornariškega ministrstva za 104.000 funtov sterlingov in letalskega za 38.000. Država bo te izdatke lahko nadomestila z dohodki iz carin in ostalih davkov, kar bo dalo 8000.000 funtov. Pošta, znamke in dohodki sličnih državnih podjetij bodo vrgli 160.000 funtov. Na koncu ta zaskrbljeni Anglež ni pozabil tudi na tiste, ki so bili rojeni na prestopni dan, kajti njim odreja za darila nedoločeno, a veliko vsoto.

Nekaj dobrega pa vseeno prinaša prestopno leto. 29. februar pade na soboto, da ima mesec kljub svojim 29 dnevom še vedno pet nedelj.

Mizasta gora v plamenih

Iz Caplowna je prišla vest, da razsaja že od svetega večera sem ogromen ogenj v gozdovih na znameniti mizasti gori pri Caplownu, ki se širi po vseh pobočjih in sprav- lja v nevarnost tudi okolico.

Letala pri napadu

U 38

Pustolovščine nemške podmornice v svetovni vojni

Z drobno signalno vrstico v roki sva se počasi spuščala v globino, tesno drug ob drugem. Sreča nama je bila mila. Kmalu sem našel obroč na podmornici. S svojo vrstico sem dajal znamenja na »Vulkan«, kakor: zapeljite ladjo nekoliko naprej, nekoliko na levo itd. Tako se mi je slednjič posrečilo zatakiniti kavelj v obroč.

Tedaj me je tudi tovariš sunil z roko, češ, da je njegov kavelj zataknil. Še enkrat sem preptal oba kavlja in obroča. Res, bilo je vse v redu. Potegnem torej za vrstico.

»Kvišku!«

Kmalu sva spet na krovu. »Vulkan« je že na delu, stroji brnijo in vlečejo podmornico kvišku. »Vulkan« je močan in igraje opravlja to delo.

Še vedno sedim v potapljaški obleki, le čelado sem si snel. Že se vidi odprtina v stolpu podmornice — stolp se polagoma dviga, čoln je zunaj. Napeto strmino v odprtino v stolpu. Zdaj, zdaj se bo odprla in Fischer bo radosten pogledal iz nje!

Toda v stolpu je vse mirno — nič se ne gane — podmornica je postala mozem — železna kristal! Mornarji z »Vulkan« hitro poskakejo na podmornico. V svitu blede luči so videli kot duhovi: brez besede, le ključji rožljajo ob jeklenih vijakih. Zdaj so odvili matic. Pokrov se odpre — črna odprtina zazija.

Samo črna odprtina!...

Nekdo izmed mornarjev zleze v odprtino. Dolgo ga ni nazaj. Končno se prikaže neka glava — in obraz — toda to je obraz mornarja, ki je zlezal v stolp! Brez besede obstoji — in vsi vemo: prepozno!

Mornar pomigne tovarišem in več mož mu sledi v stolp. Kmalu so vsa tri trupla zunaj. Zdravnik se skloni nadnje.

»Še so topli,« nam pojasni.

Molče stojim poleg zdravnika in strmim v blede Fischerjev obraz. Strežniki mu vztrajno premikajo roke navzdol in naprej, skušajo mu z umetnim dihanjem vrniti življenje. Napeto, z upanjem v srcu gledati v Fischerjev obraz, kdaj se, bo kaj zgabilo na njem.

A Fischerjev obraz ne pokaže nobenega znaka življenja več.

Že se dani. Kazalec na uri se pomika proti sedmi.

Zdravnik vstane, brez besede, in nas samo pogleda. Njegova lahna kretanja z glavo nam pove vse.

Poveljnik »Vulkan« ukaže dvigniti sidra. Ob desetih dopoldne je bilo naše delo končano...

Čudesa morskih globlin.

Kapitan podmornice mora biti dober plavač, dober mornar in mora imeti tudi neka sreča. Če nima sreče, mu vse drugo nič ne pomaga, pa naj bo še tako dober plavač in še tako izvrsten mornar; vsa sreča pa mu prav tako malo pomaga, če ne zna plavati in je slab mornar. Vse troje mora biti združeno v enem.

Poveljnik podmornice pa mora prav tako dobro poznati vodo, kateri je izročjen. Pa saj mora vsak dober mornar poznati vodo in njene lastnosti, boste rekli. Kaj še!

Znana stvar je, da se mornarji zelo neradi uče plavanja. Mornarji poznajo mnogo lastnosti vode, vode same pa ne poznajo.

Meni je usoda sama pomagala. Naklonila mi je priliko, da sem se pobilje seznanil s podmornicami; kot reševalni častnik na »Vulkanu« pa sem se zavoljo svojega posebnega veselja in zanimanja do potapljalne umetnosti do dobra seznanil z vodo. Vodne globline se nisem nikoli bal in sem postal izvrsten potapljač.

Vsak mornariški častnik mora dovršiti redni tečaj za potapljanje, jaz pa sem se zaradi veselja do te stroke še mnogo bolj izvežbal kot se te mogoče izvežbati v tem tečaju.

Vodna globlina me je vedno mikala.

Potapljanje v globino je bila tedaj še zelo nepoznana stvar. Treba je bilo mnogo lastne iznajdljivosti.

Kot reševalni častnik na »Vulkanu« sem nekoliko dobil službeni nalog, naj poskrbim za rešilne priprave za podmornice. Prav ta službeni nalog mi je dal priliko, da sem se seznanil z industrijo, ki je izdelovala rešilne priprave — to je z Drägerjevimi tovarni. Družba mi je šla pri mojem nalogu zelo na roko.

Takrat sem iznašel takozvane podvodne sani — to je posebna priprava, ki jo parnik na dolgi vrvi vleče po morskem dnu. Na teh saneh sedi potapljač, ki je zavarovan s posebno jekleno čelado pred vodnim pritiskom; v roki drži vzvod, ki je zvezan z globlinskim krmilom. S tem krmilom lahko drsi preko vseh vzpetin, čeri in velikih rastlin na morskem dnu brez kake nevarnosti.

Te podvodne sani sem si omislil kot pripomoček, s katerim bi mogel raziskovati velike površine morskega dna, če bi se potopila kaka podmornica, torpedovka itd.

Ko sem predložil načrte za podvodne smuči mornariškemu poveljstvu, jih to izprva ni hotelo sprejeti. Smatrali so jih za Jules Vernejevo konstrukcijo in mi niso verjeli, da bi moge take smuči res služiti namenu, kot sem ga jim označil.

Zaupal sem svoje načrte dr. Drägerju, ki je bil šef Drägerjevih tovarin, in on se je končno odločil, izvršiti take sani za poizkušnjo.

Ko so bile sani narejene, so mene in mojega naslednika na »Vulkanu« povabili k poskusni vožnji. (Mojega naslednika na »Vulkanu« pravim, ker sem jaz med tem postal poveljnik popravljenega »Podmornice 3«.)

Sklenili smo napraviti poizkus v Lübeškem zalivu.

Nadel sem si torej potapljaško opremo — napravljena je bila po najmodernejših načrtih — in zlezal v svoje podvodne sani. Počasi so me spustili v vodo. Ko sem dospel do dna, sem velel po tele-

fonu, nameščenem v potapljaški opremi, naj počasi odrine od brega.

Vrv se je napela in sani so lahko splavale preko morskega dna.

Bil sem presenečen. Zaklical sem po telefonu: »Vozite hitreje!«

Šlo je vedno bolje, sani so kot pero poskakovale preko zgubanege dna, globlinsko krmilo je delovalo izborno. Vodil sem sani preko vzboklin in skal, kakor sem hotel. To mi je bilo v veliko zabavo in zaklical sem: »Vozite še hitreje!«

»Ne moremo hitreje,« so mi odvrnili, »ker itak vozimo že s skrajno silo!«

Zato sem velel, naj ladjo ustavijo. Splezal sem iz vode. Poizkusna vožnja se je izvršno posrečila. Zdaj je zlezal v sani moj tovariš. Jaz sem stal zgoraj na krovu in držal v roki njegovo signalno vrstico. Govoril sem z njim po telefonu.

Voda je bila čista kot kristal, da sem lahko popolnoma razločil svoje sani.

»Sijajno!« je zaklical tovariš, »Vozite z vso paro!«

Pognali smo, kolikor smo mogli. Nenadoma pa smo začutili močan sunek in parnik je obstal. Prav gotovo so zadele sani ob kako skalo, potopljeno ladjo ali kaj podobnega.

Ustrašil sem se, da sem kar odrevenel. To ni šala — kdo ve, če se ni tovarišu pripetilo celo najhujše?!

Toda naslednji hip je tovariš že priplaval na vrh in se na glas smejal pod jekleno čelado.

Hvala Bogu!

»Ni bilo tako hudo,« je pripovedoval, ko smo ga potegnili kvišku. »Bil sem preveč navdušen nad lepim športom, pa nisem opazil, da sem zavozil proti veliki skali. Toda meni samemu in sanem se ni nič zgodilo!«

To je bilo res nekaj čudovitega! Bil sem srečen in ponosen nad svojo iznajdbo.

Pa tudi dr. Dräger je bil vesel, ker stroški za zgraditev sani niso bili brez koristi.